

Husdyrbruget 1890.

Af Statskonsulent Axel Appel.

Med højere Smørpriser og lavere Priser paa Handelsfoderstoffer i 1890 end Tilfældet har været, vilde det forløbne Aar for Husdyrbruget have været et meget godt Aar. Nu kan det vel kaldes jævnt godt. At 1890 trods de nedadgaende Smørpriser blev jævnt godt, skyldes dels, at den forløbne Sommer gav os en rigelig Høst, navnlig af det, der udgjør Grundfoderet for vore Husdyr: Græs, Grøntfoder, Roer, Hø og Halm, kort sagt frembød gunstige Ernæringsforhold, dels gode Priser paa Flæsk og Kreaturer, og endelig skyldes det forholdsvis gode Resultat dette, at det Arbejde, der i de foregaaende Aar var godt paabegyndt, nemlig Arbejdet for at skaffe sig gode, trivelige, produktive Dyr og give disse en stedse mere omhyggelig, fornuftig og hensigtssvarende Fodring, Røgt og Pleje, er fortsat, og at Flere og Flere have taget dette Arbejde op.

Det lader til, at vi bør gjøre os fortrolige med den Tanke, at Halvfjerdsernes gyldne Tider, de høje Konjunkturer, ikke komme igjen, at vi maa regne med lave Smørpriser i Fremtiden. Det vil da muligvis være at overveje, om det fremtidig vil være rigtigt, i den Grad som hidtil har været Tilfældet, at basere Kvægholdet paa Smørproduktionen. — Der vil i alle Tilfælde være den største Opfordring til gennem de Midler, der staa til vor Raadighed, at søge den personlige Dygtighed og

Indsigt bragt til større og større Udfoldelse, dels saaledes, at vi i det Hele og Store følge med Tidens Udvikling og forstaa dens Krav, dels saaledes, at vi i vor Bedrift faa alle de mange forskjellige Smaagrene, hvoraf den er sammensat, passet, saa at dette bliver gjort og hint ikke forsømt. I samme Grad som Husdyrbruget har faaet en fremragende Plads i vor Bedrift, og vi gennem dette søge vort Agerbrugs Frembringelser omsat i klingende Mønt, i samme Grad stige Kravene til personlig Dygtighed og Intelligents. Her maa vi søge at benytte de Chancer, der frembyde sig, og her er det glædeligt, naar man, ved et Tilbageblik over det forløbne Aar, kan sige, hvad jeg troer vi kunne: »Vi ere gaaede fremad.«

Udbyttet af Husdyrbruget er jo i første Række afhængigt af Ernæringsforholdene, af det større eller mindre og samtidig billigere eller dyrere Raamateriale, der staaer til vore Husdyrs Afbenyttelse. Naar vi derfor gaa over til nærmere at fremdrage og belyse de mange enkelte Forhold, der i 1890 have samvirket og givet Husdyrbruget sit Præg, for derigjennem at faa et Helhedsindtryk af Husdyrbrugets Kaar i 1890, er det naturligt, at vi begynde med at give en Redegjørelse for Ernæringsvilkaarene Aaret igjennem, og ville vi da navnlig i saa Henseende rette vor Opmærksomhed paa Kvægets Ernæringsvilkaar.

Udsigterne for Vinterfodringen 1889—90 vare paa de forskjellige Egne meget variable, idet nogle Egne havde høstet godt, andre daarligt. Gjennemgaaende vare dog Foderbeholdningerne ved Indbindingstid i 1889 smaa. Sommeren 1889 var i de første Maaneder tør, Høsten fyldte kun lidt, og der var, paa Grund af Græsmangel, om Sommeren opfodret en Del Hø af det, der ellers var tiltænkt at skulle bruges om Vinteren, ligesom der ogsaa var opfodret en Del Sæd i grøn Tilstand. — Roeafgrøderne lokalt totalt mislykkede. Heldigvis var Eftersommeren og Efteraaret græsrigt, og Vejret var mildt, hvilket bevirkede, at Kvæget holdtes længe ude og alligevel var i jævnt godt Huld ved Indbindingstiden. Dette Forhold stillede Ud-

sigterne for Vinterfodringen betydelig gunstigere. Paa visse Egne klagede man over, at Halmen var udrøj — noget udvasket af den megen Regn i Høstens Tid — men ellers var der gjennemgaaende godt Forslag i den, og da Vinteren var mild, og man fra Efteraaret havde Følelsen af, at en meget økonomisk Brug af Fyldefoder var nødvendig, saa blev der ikke Tale om egentlig Fodermangel. Besætningerne reduceredes ogsaa betydelig. At der paa enkelte Egne imidlertid maatte spares paa Fyldefoder, mere end ønskeligt var, er sikkert nok, og der klagedes over, at Kørerne holdt sig for »opknebn« og »tørre«, hvorfor et betydeligt Tilskud af Kraftfoder blev nødvendigt, dels for ligefrem at bøde paa Mangelen af Fyldefoder, og dels for nogenlunde at holde Mælkeudbyttet oppe. — Man lærte sikkert i Vinteren 1889—90 ret at sætte Pris paa Roerne som et fortrinligt, værdifuldt Foder i og for sig og som en uvurderlig Støtte for Vinterfodringen, hvor Halmbeholdningerne vare smaa. — De temmelig høje Priser paa Foderstoffer i Forhold til Mejeriprodukterne gjorde, at der, skjøndt der i sin Helhed anvendtes meget Kraftfoder, dog sparedes paa Steder, hvor der absolut ikke burde være sparet.

Mælkeudbyttet var omtrent normalt, men Netto-Udbyttet noget forringet ved de temmelig høje Priser paa Foderstoffer. Mange Steder klagedes over, at Mælken var tynd.

Til al Held kom Foraaret tidlig med usædvanlig rigelig Nedbør, hvorfor Græsset i god Tid var paa Færde og skjød frodig frem. Skjøndt man saa en Del Besætninger ude allerede i April, saa faldt Udbindingstiden ikke særlig tidlig, fordi Vejret var meget køligt, og hvor man havde det nogenlunde med Foder, holdtes der temmelig længe igjen. Heldigvis vare vi ikke plagede af Nattefrost, Temperaturen var ret jævn. Foraarstiden er jo vor farligste Tid, og der kan ikke noksom anbefales, at man, hvor der anvendes en omhyggelig Hudpleje, og hvor der holdes varmt i Kostalden om Vinteren, er meget forsigtig i Overgangstiden, at man tager Kørerne paa Stald om Natten i den

første Tid eller forsyner dem med Dækkener. I de kolde Nætter i Foraarstiden paadrager mange af vore Malkekøer sig Brystlidelser — og med saadanne gaar Vejen ofte til Tuberkulose.

Sommerernæringen var i 1890 gennemgaaende saa rigelig som ikke i mange Aar — det østlige Vendsyssel dannede dog en Undtagelse — og det lige fra Udbinding til Indbinding. Kørne græssedes paa et meget lille Areal. Væde fik vi rigeligt af. Skulde der klages over noget, var det snarere dette, at vi fik for megen. Det var ikke ualmindeligt, at Kørne sidste Sommer holdtes i Tøjr helt til de bleve bundne ind. Paa Grund af den rigelige Høst toges Kvæget paa Stald i god Tid, Græs var der ellers nok af, men Efteraarsgræsset er »vandet«, det »fylder« godt, men Næringsværdien er lille. Flere og Flere faa efterhaanden Øjnene op for den meget daarlige Økonomi det er, at ville spare nogle Pund Kraftfoder i Efteraars-tiden, naar Græsset aftager betydelig i Næringsindhold, men der er vel endnu Flere, der ere blinde overfor dette. Det trænger til at blive sagt atter og atter, at en af Hovedbetingelserne for et lønnende Husdyrhold er en rigelig og ligelig, jævn og ensartet Ernæring Aaret igjennem og fra Aar til andet. Trods den rigelige Sommernæring, som vi ikke i mange Aar have kjendt Mage til, var Mælkeudbyttet dog ikke at rose. Paa flere Egne klagede man endog over, at det var betydelig under det normale, men dette er dog vel Undtagelser fra Reglen. Imidlertid led Kvæget mange Steder ikke ubetydelig af det kølige og fugtige Vejr, særlig hvor man, som paa Sjælland, har den Uskik at aftøjre Grøntfoder (Vikkehavre). I fugtigt Vejr kan man dér se Kørne staa — og ligge — bogstavelig som i en Lerælte. At dette Traktement — overfor de fine røde Køer — nok skal mindske Udbyttet, er indlysende.

Skjøndt der stadig i Sommeren 1890 var rigeligt med Græs, er Sommerstaldfodring dog bleven meget benyttet, om end ikke i saa stor Udstrækning som i tidligere

Aar. Den delvise Sommerstaldfodring vinder mere og mere Udbredelse, særlig paa Øerne, medens Sommerstaldfodring paa visse Egne af Jylland (Mariager, Aalborg, Thy, Skjern m. fl.) kun spiller en lille Rolle og kun anvendes af ligefrem Trang, idet Naturforholdene paa disse Egne anviser fri Græsning som den naturligeste og hensigtsmæssigste Ernæringsmaade for Kvæget. Den delvise Sommerstaldfodring har særlig sit Hovedsæde paa de gode Kornegne med mindre Arealer. Man kan ved denne dér anvende en mere økonomisk Fodring, man samler mere Gødning, og derfor giver man, selv i Somre med rigelig Græsning, ikke Slip paa den. Den hører hjemme i den intensive Drift. Helt gennemført Sommerstaldfodring anvendes saa godt som ingen Steder, den er prøvet, men igjen forladt af Hensyn til Kvægets Sundhedstilstand.

Udsigterne for Vinterfodringen 1890—91 vare i afgivte Efteraar saa lyse som ikke i lange Tider. Der var gennemgaaende store Beholdninger af Hø og Halm og tildels ogsaa af Roer. Desværre ere mange Roebeholdninger frosne, Vinteren kom tidlig og strængt og overraskede Folk, dels i Optagningen, dels i Nedkulingen; mange havde jo kun givet Kulerne en foreløbig Dækning. Da der ifjor blev avlet en Del Smaasæd, der ikke egner sig som Handelsvare, vil der sikkert blive opfodret meget af denne, og der vil saaledes blive sparet paa de temmelig dyre Handelsfoderstoffer.

Til Hestene blev der i Vinteren 1889—90 ikke anvendt saa megen Havre som sædvanlig, Avlen var lille, og Havren dyr; den blev derfor mange Steder og med godt Resultat i ikke ringe Udstrækning erstattet med Majs, Solsikkekager, Jordnød- og Kokuskager, Hvedeklid og Maltspirer, og Hestene holdt sig godt paa dette Foder, der var betydelig billigere.

Vort Forbrug af Handelsfoderstoffer, taget efter Overskudsindførselen af Klid og Oliekager, er i jævn Stigning, men det indbyrdes Forhold mellem Mængden af forbrugte Klid og Oliekager er i 1889—90 noget forrykket. At

Kraftfoderforbruget er steget i det sidste Aar, var ikke andet end man kunde vente, thi Vinterfodringen, noget knap som den var, krævede et betydeligt Tilskud af Kraftfoder.

Overskudsindførselen var af:

	Klid.	Oliekager.
I 1886—87	182.233.571 Pd.	87.781.371 Pd.
- 1887—88	196.025.025 —	128.814.289 —
- 1888—89	212.274.969 —	134.540.141 —
- 1889—90	239.140.990 —	124.149.370 —

Overskudsindførselen af Klid og Oliekager var saaledes i Landbrugsaaet 1889—90 ca. 363 Millioner Pund eller ca. 16 Millioner Pund større end i det foregaaende Aar. Men tage vi Klid og Oliekager for sig, ville vi se, at Meroverskudsindførselen falder alene paa Klidene; den andrager her 26.866.021 Pund, medens vi af Oliekager have en Mindre overskudsindførsel af 10.390.771 Pund. — Grundene til dette Forhold ere ikke saa lette bestemt at angive. En af Grundene er utvivlsomt den, at Priserne paa Oliekager i Vintermaanederne 1889—90 vare forholdsvis høje. — Man maa med Længsel imødesee Forsøg anstillede og offentliggjorte over Foderværdien af Klid, Oliekager og Korn i Forhold til hverandre. Der vil da muligt komme til at foreligge Resultater, der ville bevirke en betydelig Ændring i vort Forbrug af Handelsfoderstoffer.

Vi skulle herefter gaa over til at se paa, hvad vi nu have faaet for den Mængde Kraftfoder, vi have forbrugt, og vi maa da gaa til Smørret og Flæsket, thi det er jo særlig paa disse to Konti vi maa søge Dækning.

Smørret staaer her som vor vigtigste Produktionsartikel, og Smørproduktionen er vedblivende høj. Vi have en Overskudsudførsel i 1889—90, der betydelig overstiger forrige Aars, og den er altsaa saa stor som ingen Sinde tidligere. Denne store Overskudsudførsel er imidlertid ikke det sande Udtryk for vor Smørproduktion ifjor sammenlignet med de foregaaende Aars, den er ikke

ensbetydende med en saameget større Produktion, som Tallene for Overskudsudførselen udtrykker. Thi det er en Kjendsgjerning, at Smørforbruget her i Landet sidste Aar i stor Stil er bleven afløst af Margarine. Fabrikationen af Margarine er efter Beretningerne tiltagen enormt, og vi have ingen Udførsel af Margarine, følgelig maa der blive spist meget her i Landet, og dette Forhold har sin meget store Andel i, at vor Overskudsudførsel af Smør har været saa stor. Hvorvidt vor Smørproduktion har været større end forrige Aar fremgaaer saaledes ikke af de statistiske Oplysninger. Den er formodentlig noget større.

Overskudsudførselen af Smør har i de sidste 4 Aar været:

I 1886—87	35.084.062	Pund.
- 1887—88	47.227.686	—
- 1888—89	51.713.145	—
- 1889—90	65.493.267	—

Overskudsudførselen af Smør i 1889—90 naaer nu op til henimod det dobbelte af, hvad den var for kun 4 Aar siden, og den er 13.780.122 Pund større end i 1888—89. Desværre er denne større Overskudsudførsel ikke ledsaget af en Prisforhøjelse, tværtimod, de 5 Øres højere Gjennemsnitspris, vi havde i 1888—89 sammenlignet med 1887—88, er igjen bleven fravristet os. Landbrugsaarets Middelprijs for 1ste Klasses Smør har efter de maanedlige Optegnelser fra »Grosserer-Societetet«s Noteringer været 91.32 Øre pr. Pund i 1889—90 imod 96.22 Øre pr. Pund i 1888—89. I Landbrugsaaret 1888—89 faldt den højeste maanedlige Gjennemsnitspris paa December med 109.5 Øre pr. Pd., den laveste paa Maj med 84,4 Øre, i 1889—90 ogsaa højest i December med kun 105 Øre, lavest i Juli med den lave Pris af 73.6 Øre. Dette er en Nedgang, som er følt. den andrager, hvis vi multiplicere vor Overskudsudførsel i Pund med Nedgangen i Prisen 4,9 Øre pr. Pund

en Sum af 3.209.170 Kr. og 8 Øre. — Som allerede nævnt ere Udsigterne nærmest til lave Priser i Fremtiden; der bør da tages energisk Sigte paa at komme til at producere Smørret billigere. Paa den Maade kunne vi ved egen Hjælp skabe en i Virkeligheden højere Pris. Vi bør ikke alene komme til at producere et større Gjennemsnitssmørudbytte aarlig pr. Ko end mellem de 120 og 130 Pund, men ogsaa lære at mindske Produktionsudgifterne.

Vor næste store Export-Artikel er Flæsk. For dette Produkts Vedkommende har 1889—90 været gunstigt og bragt gode Priser, hvilket har bødet meget paa de lave Smørpriser. Vort Svinehold spiller nu en overordentlig stor Rolle som Indtægtskilde for det danske Landbrug. — Paa Svinehandelens Omraade er der i 1890 skeet ikke ubetydelige Forandringer, hvilke dels have havt til Følge et noget ændret Forhold med Hensyn til det indbyrdes Mængdeforhold af exporterede levende Svin og exporteret Flæsk, dels have frembragt mer eller mindre kritiske Situationer for en Del af vore Exportsvineslagterier og endelig have foranlediget, at man atter er kommen til at stille sig mere tvivlende overfor Spørgsmaalet: Slagterisvin (Kjødsvin) eller Fedesvin! Priserne paa begge Slags have inidlertid været gode.

Vi have i 1890 atter faaet vort gamle gode Marked for store fede Svin taget i Brug, der er bleven aabnet for Tyskland, lidt efter lidt. I Februar 1890 blev det tilladt Kreaturhandlerne i Kiel til Kiel at indføre søværts danske Svin fra Fyen, Langeland og Ærø, men under stræng Kontrol (Sundhedsattest, Dyrlægeeftersyn i Ankomsthavnen og eventuel Kassation af hele Ladningen, hvis der fandtes ét smitteførende Dyr) og Slagtetvang. Dette bevirkede for en Tid, at Svinepriserne gik i Vejret paa Fyen. I Slutningen af April tillodes Indførsel af Svin fra Danmark til Slagtning i Ankomsthavnene og under samme Forsigtighedsregler som ovenfor omtalt, ligesom at Indførsel pr. Jernbane til Hamburg via Voiens og Kiel i særlige Vogne og under Toldledsagelse blev tilladt. Den

4de December endelig blev der givet fri Indførsel for Svin, Flæsk og Pølser af dansk, norsk og svensk Oprindelse.

Vor Handel paa England med store fede Svin har ikke havt synderlig Betydning i sidste Aar. Efter at Kontrakten med »Det forenede Dampskibsselskab« om ugentlig Fart paa Esbjerg—Hull var ophørt 1. Januar 1890, lod Selskabet privat Skib gaa til Hull hver 14. Dag. Dette var imidlertid utilstrækkeligt til at kunne holde vort Marked oppe i Hull. I Midten af Februar gjenoptoges den ugentlige Fart, men allerede 23. Maj indstilledes Routen Esbjerg—Hull, hvorimod der den 6. Juni optoges en regelmæssig ugentlig Fart paa Esbjerg—Grimsby, hvor man ogsaa medtog levende Svin. Dette fik dog ingen Betydning. Hovedparten af udførte levende Svin er gaaet til det tyske Marked.

Nedenstaaende Tal vise vor Overskudsudførsel af levende Svin og Flæsk i 1889—90 sammenlignet med de nærmeste forudgaaende 3 Aar. Overskudsudførselen var:

	Af levende Svin.	Af Flæsk og Skinker.
I 1886—87.	249.132 Stkr.	28.0 Mill. Pd.
- 1887—88.	60.377 —	59.8 — —
- 1888—89.	21.536 —	65.4 — —
- 1889—90.	64.737 —	58.6 — —

Her er jo en ret betydelig Forskjel mellem de to sidste Aar med Hensyn til det indbyrdes Mængdeforhold vedrørende Overskudsudførselen af de to Grupper. Overskudsudførselen af Flæsk og Skinker i 1889—90 mangle 6.843000 Pd. i at være lige saa stor som i 1888—89. Til Gjengæld har saa Overskudsudførselen af levende Svin i 1889—90 oversteget den i 1888—89 med 43.207 Stkr. Regne vi hvert udført levende Svin til 120 Pd. Flæsk, giver dette 5.184.830 Pd. Flæsk, som lagt til de 58.556993 Pd. giver 63.741823 Pd., men der vil sees endda at mangle 1.658177

Pd. i, at vi sidste Aar have naaet forrige Aars Overskudsudførsel. Det synes atter som vor Svineproduktion er aftaget en Del. Muligt kan denne Nedgang være mindre end den synes¹⁾.

Det er Gjenaabningen af det tyske Marked, der har bragt Antallet af levende Svin til Udførsel til at stige temmelig betydeligt. I Juli Kvartal 1890 falder den største Udførsel, idet denne i Juli, August og September udgjorde 52.022 Stkr. af 64.737 Stkr., som var den samlede Overskudsudførsel i paagældende Aar.

Exportslagteriernes — særlig Andelsslagteriernes — Antal ere i Aarets Løb blevet betydelig forøget. Vi have berørt, at deres Stilling i 1890 har været noget kritisk. Det tyske Markeds Gjenaabning, lavere Priser paa Flæsk i England samtidig dermed, den haarde Konkurrence have her været de medvirkende Faktorer. . . Andelsslagterierne have for en Del maattet konkurrere med de Opkjøbere, der købte Svin for det tyske Marked, de maatte selv til at sende levende Svin til Hamborg. Dette har, i Forbindelse med at mange af Andelsslagterierne i Forvejen slagtede et færre Antal, end de ere beregnede paa, gjort Driften dyrere og dermed Andelsslagterierne som Forretninger mindre rentable. Aaret 1890 har da ogsaa frembudt talende Beviser for, at det er ulige vanskeligere at styre og lede et Andelsslagteri med virkelig Dygtighed og Indsigt end et Andelsmejeri; det kræver stort Kjendskab til Handelsforholdene for at man kan begaa sig. 1890 er et Mærkeaar i vor Svinehandels Historie, det er »Returkommissionens« Aar. og det er det Aar, i hvilket det Ph. W. Heymannske Projekt om »en Sammenlutning af samtlige danske Svineslagterier og Svineproducenter paa Basis af Andelstanken« blev vejet og foreløbig funden for let. — Andelsslagterierne have faaet en »Fæl-

¹⁾ Opgivelserne af udført Flæsk ere betydelig lavere end tidligere angivet i Tidsskriftet, idet de tidligere Opgivelser, paa Grund af begaaede Fejl fra Toldvæsenets Side, vare for høje.

lesnotering, oprettet et Kontrolkontor, der skal værne om Slagteriernes Interesse paa forskjellig Maade ved Salget af Flæsket; endvidere lade Andelsslagterierne i Fællesskab foretage Indkjøb af Salt, Salpeter og andre Raa-produkter. — Ifølge »U. f. L.« af 12. Septbr. 1890 afregne 10 Andelsslagterier efter Slagtevægt, nemlig Horsens, Holbæk, Kjøge, Nykjøbing F., Masnedsund, Odder, Skanderborg, Herning, Skjern, Faaborg.

Følgende Fortegnelse over danske Exportslagterier illustrerer tilstrækkelig den forcerede Udvikling, der har fundet Sted paa dette Omraade, særlig vedrørende Andelsslagterierne, af hvilke vi i 1887 kun havde ét, Horsens nemlig.

A. Andelsslagterier.	B. Private Slagterier.	C. Aktie-Slagterier
1. Hjørring.	1. Hjørring.	1. Odense.
2. Nørre-Sundby.	2. Aalborg.	2. Svendborg.
3. Randers.	3. Randers.	3. Ringsted.
4. Skanderborg.	4. Aarhus.	
5. Odder.	5. Skive.	
6. Horsens.	6. Holstebro.	
7. Kolding.	7. Varde.	
8. Esbjerg.	8. Vejen.	
9. Skjern.	9. Vejle.	
10. Herning.	10. Silkeborg.	
11. Faaborg.	11. Assens.	
12. Slagelse.	12. Maribo.	
13. Holbæk.	13. Kjøbenhavn.	
14. Kjøge.	14. Kristianshavn.	
15. Masnedsund.		
16. Nykjøbing.		
17. Bornholm.		

Ialt findes saaledes nu 34 Slagterier mod 28 ifjor. Af disse er Virksomheden for Tiden nedlagt i Skive, Vejle, Vejen og Ringsted. Disse have maattet sige »Pas« i den skarpe Konkurrence, de have jo ingen »til-

pligtede* Svin. Svendborg, Bornholm og Nørre-Sundby begynde først deres Virksomhed i dette Aar. Hjørring (A.) traadte i Virksomhed 10. Jan. 1891.

Paa Slagelse Andelsslagteri har den gjennemsnitlige Pris pr. 100 Pd. levende Vægt for 1ste Klasses Svin (160—200 Pd.) været efter »U. f. L.« 30.83 Øre i Landbrugsaaet 1889—90. Store fede Svin have til Tider været flere Øre dyrere. Hvorvidt at Priserne paa store fede Svin i Tyskland vil holde sig, vil jo for en stor Del afhænge af i hvor stor Udstrækning Tyskland vil aabne sit Marked. Amerika er jo stadig udestængt. De temmelig store Svingninger i vore Afsætningsforhold for Svin ere ikke heldige for Svineavlen, da de bevirke en Vaklen i Principperne og Maalet for vor Produktion. Tyskland vil sandsynligvis ogsaa med Tiden fordre Kjødsvin istedenfor Fedesvin, i saa Tilfælde var det ønskeligt, om dette forandrede Krav snart maatte blive stillet.

Kreaturpriserne have været høje i 1890, navnlig i den sidste Halvdel af Aaret, og det baade paa Kælvkøer og unge Kreaturer (Stude og Kvier) til Fedning. Forrige Vinters knappe Foderbeholdning bevirkede en betydelig Formindskelse af Besætningerne. Den rigelige Græsning i Sommeren 1890, den gode Høst og de glimrende Udsigter til at kunne underholde et stort Kvæghold i Vinter har gjort, at Efterspørgslen blev større end Tilbudet. — I Oktober 1889 dalede Priserne betydelig i de Egne, hvor man solgte væk for at mindske Antallet i Besætningerne. Paa Kvægmarkedet i Odense noteredes dog 230 Kr. for gode Lødekøer. Tyre og Kvier til Fedning kunde kjøbes for 16—20 Øre Pundet lev. Vægt. Henad Foraaret 1890 gik Priserne i Vejret. I Randers Egnen vare ganske unge Kreaturer 30—20 pCt. dyrere end Aaret i Forvejen — paa samme Tid og paa Randers Foraarsmarked kostede gode Køer indtil 250 Kr. Stk. Dyrere endnu blev Kvæget i Efteraaret 1890. Lødekøer vare da næsten ikke til at opdrive, 30—26 pCt. dyrere end i 1889,

og de gik op til 300 Kr. pr. Stk. Paa Markedet i Randers 4—5 September kostede

1	Klasses store Kalvekøer	250—300	Kr.
4	— smaa —	160—175	—
	Gode 3 Aars Kvier	220—240	—
	Mindre 2 — —	140—160	—

Fra Herning meldes 2. August om Priser som 500 Kr. for Parret af store Stude, og fra Frederiksborg Egnen at $\frac{3}{4}$ Aars Kalve uden at være fede kostede 110—112 Kr. Stk.

Vor Exporthandel med Kvæg har i 1890 en noget anden Karakter end tidligere. Exporten til England er ikke ubetydelig aftaget, medens der er bleven opkjøbt og exporteret en stor Del Kreaturer til Tyskland, navnlig til Rhinegnene. Største Parten af disse Kreaturer — yngre og ældre, tildels fede, Køer og en Del Tyre — ere opkjøbte paa Københavns Kvægmarked og gaaede over Korsør—Kiel. I Aarets fire første Maaneder er følgende Antal gaaet den Vej, saaledes i

Januar	2504	Stkr.
Februar	1936	—
Marts	1940	—
April	1791	—

De ere gennemgaaende blevne godt betalte. Ved Randers Efteraarsmarked 4—5 Septbr. var mødt en 3—4 Rhinlændere, der købte 70—80 Kælvekøer, ældre og yngre. Baade fra Jylland og Øerne (navnlig fra Fyen) blev der i Efteraaret og Vinteren 1889—90 exporteret en Del unge, magre Kreaturer, 1— $1\frac{1}{2}$ —2 Aar gamle, til England og Skotland, til videre Græsning og Fedning derovre. De bleve godt betalte; skjønt man ikke var kræsen, gik der dog mange gode fynske Kvier den Vej. Exporten var imidlertid kun af en foreløbig Natur.

For Fedekvægets Vedkommende have Priserne ogsaa været tilfredsstillende om end ikke i Forhold til Priserne

paa magert Kvæg. Hvis vi ikke faa særlig gode Priser paa Fedekvæg til Foraar, vil Fedningen i Vinter blive en lidet lønnende Forretning, da Fedningsobjekterne ere opkjøbte til høje Priser i mager Tilstand. En meget bekendt Feder her i Jylland har betalt 22—23 Øre pr. Pund levende Vægt. — Folk med Handelstalent kjøbte billigt i Efteraaret 1889 og havde godt Udbytte af Vinterfedningen 1889—90.

Paa Grund af de gode Priser paa Kreaturer — Opdræt og Fedekvæg — sammenholdt med lave Smørpriser, er man i Jylland naturlig kommen paa de Tanker, om det ikke vil være rigtigt at give Opdræt og Fedning en noget mere sideordnet Plads overfor Mælkeridriften end hidtil har været Tilfældet. Tanken er dog ikke realiseret ret mange Steder med Hensyn til Fedning, men der tillægges mange Kalve, hvad ogsaa er Tilfældet paa Øerne. At gjøre dette pludselig efter en stor Maalestok kan vel siges at have sine Ulemper, men der er sikkert noget sundt i Tanken om ikke at sætte alt paa et Brædt.

Kvægpriserne paa Kjøbenhavns Kvægtorv have for 1. Klasses Varer — efter Ugeskriftets Handelsberetninger — i Landbrugsaarets første 10 Maaneder været 48—52 Kr. pr. 100 Pd. sl. Vægt, i September og Oktober 1890 50—54 Kr. Laveste Pris for daarligste Kvalitet har henholdsvis i samme Tidsrum været 24 og 28 Kr. Gjennemsnitlig ca. 4 Kr. højere pr. 100 Pd. (1. Kl.) end i 1888—89.

Paa de store Kvægmarkeder i England, Skotland og i Berlin have Priserne pr. 100 Pd. sl. Vægt været følgende:

	Maximumspris. (Bedste Kv.)	Minimumspris. (Daarligste Kv.)	Gjennemsnitspr. for 1. Klasse.
London	56—65 Kr.	30 Kr.	61.60 Kr.
Newcastle	54—62 —	36—44 —	59.23 —
Edinburgh og Glasgow	57—64 —	37—53 —	59.00 —
Berlin	50—60 $\frac{1}{2}$ —	28 $\frac{1}{2}$ —47 —	53.53 —

Den højeste og laveste maanedlige Gjennemsnitspris for 1. Klasses Varer pr. 100 Pd. sl. Vægt var:

	Højeste Pris		Laveste Pris	
	Maaned	Kr.	Maaned	Kr.
London	April	64.00	Juni	57.00
Newcastle	Januar	61.20	Oktober 89	54.00
Edinburgh og				
Glasgow	Oktober 89	62.50	Febr. Juni og Juli	57.00
Berlin	Septbr. 90	57.50	Februar	50.37

Overskudsudførselen af Hornkvæg (Oxer og Køer) var 1889—90 107.913 Stk. imod 79.714 Stkr. i 1888—89 eller 28.199 Stkr. større. Den absolute Udførsel endog 32.765 Stkr. større end i 1888—89, idet Indførselen var ca. 8000 Stkr. større i 1889—90. Denne Merudførsel falder udelukkende paa de tre første Kvartaler af Landbrugsaaet og navnlig i Tiden 1. Oktober—1. April, idet der i dette Halvaar er udført ca. 32000 Stkr. flere end i det tilsvarende forrige Aar. I April Kvartal 1890 udførtes ca. 7000 Stk. flere, men i Juli Kvartal 7000 Stkr. færre end i de tilsvarende af 1889. Dette viser tydelig Stillingen som den var med de mindre gode Udsigter for Vinterfodringen 1889—90 og med de meget gode Udsigter for Vinterfodringen 1890—91.

Overskudsudførselen af Kalve beløb sig i 1889—90 til 18.079 Stk. mod 7.828 Stkr. i 1888—89, den er altsaa mer end fordoblet. I Januar og April Kvartaler falder de $\frac{2}{3}$ af Exporten af denne Vare, der nu er temmelig betydelig.

Priserne paa Faar have været gode. Faareholdet aftager i sin Helhed Landet over og skjænkes kun ringe Opmærksomhed. Paa visse Egne i Jylland spiller dog Faareavlen en temmelig betydelig Rolle, og de sidste Aars gode Priser have bevirket, at Faareavlen skjænkes mere Interesse; dels holdes der flere Faar, dels sørges der for

et bedre Underhold, saaledes paa visse Egne i Thy, Mors, Salling, Holstebroegnen o. fl. Steder.

Overskudsudførselen af Faar og Geder er lidt mindre end i 1888—89, nemlig 53.201 Stk. mod 55.737 Stkr., den absolute Udførsel dog kun ca. 1500 Stkr. mindre.

Hvad angaaer Overskudsudførselen af Heste i 1889—90, da er den gaaet ca. 1000 Stkr. ned, den har nemlig været 9336 Stk. (deraf 119 Føl) imod 10.216 Stkr. i 1888—89. Den absolute Udførsel er endog aftaget med ca. 2000 Stkr., idet vi have indført ca. 1000 Stkr. færre i 1889—90.

Vi skulle efter denne Oversigt over Ernæringsforholdene, Produktionen, Udførselsforholdene og Priserne gaa over til at betragte og omtale de »Løftestænger« man i 1890 har benyttet sig af for at fremme et godt Husdyrhold.

Ligesom de foregaaende Aar er der i 1890 udfoldet et betydeligt og dygtigt Arbejde paa Avlens Omraade, gennemført ad de kjendte Baner, og gennem dette er man naaet et ikke ubetydeligt Skridt længere frem mod Maalet: Et sundt, triveligt, produktivt Dyr paa hver Baas i vore Stalde hele Landet over.

Paa Kvægavlens Omraade har det rige og omfattende Foreningsliv, der ogsaa karakteriserer 1890, været af stor Betydning. For en ikke ringe Del er Avlen af Kvæg her i Landet nu draget ind under Kvægavlerforeningernes Omraade. At de Principper, hvorefter der arbejdes i disse Foreninger, og den større eller mindre Dygtighed, Indsigt og Udholdenhed, hvormed disse Principper søges bragte i Udførelse, ville faa en kjendelig Indflydelse paa Kvægtilstandens hele Fysiognomi er givet, ikke alene indenfor Foreningernes Virksomhed, men ogsaa udenfor. Det Arbejde, som er Kjærnepunktet i Kvægavlerforeningernes Virksomhed, er som bekjendt dette, gennem Sammenslutning at faa tilvejebragt og taget i Brug bedre Til-lægsdyr (særlig Tyre), bedre Materiale end Enkeltmand,

som Regel, vil være i Stand til at skaffe sig. at faa Sansen vakt for Betydningen af et kyndigt, et bevidst Udvalg -- ogsaa af Hundyr — og derigjennem sikre sig bedre Afkom, bedre Besætninger efterhaanden. At fremhjælpe et bedre Opdræt, udvexle Iagttagelser og Erfaringer, samt sikre sig, at Sundheden i Besætningerne bliver bevaret, ere Arbejder, der tages op af Kvægavlerforeningerne, og som synes at være kommen i en god Gænge. Der er oprettet en Del nye Kvægavlerforeninger i det forløbne Aar, hvilket jo i og for sig er glædeligt, forsaa vidt de arbejde sundt og godt. men hvad jeg vil betegne som et større Fremskridt er dette, at Organisationen, Sammenslutningen af de enkelte Foreninger under Fællesledelser, nu finder Sted i temmelig stor Udstrækning, thi herigjennem have vi en Borgen for, at hele Bevægelsen ikke bliver en Døgnflue, men af Varighed. ligesom at det kun gennem en Organisation, som den iværksatte, bliver muligt, at man for større Landsdele arbejder mod samme Maal ved samme Midler og derigjennem yder hinanden gjensidig Støtte, dels ved Anbringelse af Tillægsdyr, dels ved Udvexling af Erfaringer i det Hele. Endelig, og af ikke mindst Vigtighed, er Garantien for at der arbejdes i et forstandigt Spor større. Det har viist sig nødvendigt for Sagens virkningsfulde Bestaaen, og derfor overkommeligt, at Fællesledelserne, Organisationscentrene, have ansat kvægkyndige Mænd, Konsulenter, hvis Opgave det er at vejlede ved Indkjøbet af Tyre, deltage i Kaaring af Moderkøerne, vejlede med Hensyn til Opdrættets Behandling, være behjælpelige med Regnskabsføring og Udfærdigelse af Ansøgninger om Statsbidrag m. m., og hvor man har været saa heldig at faa Mænd med Lyst og Sagskundskab til disse Ting, ville disse kunne udøve en for Kvægavlen overordentlig gavnlig Virksomhed. Dette er ogsaa erkjendt af Staten, idet denne giver Tilskud til Lønningen af slige Kvægavlskonsulenter. — Kvægavlerforeningerne arbejde under ret faste Former, baade med Hensyn til, hvad man vil, og til hele Forretningsgangen. Tiden er nu kommen, da det er rigtigt at stramme de For-

dringer, der bør stilles til den enkelte Forening, for at denne fremtidig kan være værdig til at støttes fra Statens Side. — For Jyllands Vedkommende har de jydsk Fællesforeningers Husdyrudvalg taget denne Sag op. Dette vil komme til at staa som et Mellemed mellem Fællesledelserne og Ministeriet, indsende Ansøgningerne og erklære sig om disse. Den Fordring stilles nu, for at en Ansøgning skal kunne anbefales, at vedkommende Forening bliver bestaaende mindst i 5 Aar, at Tyren synes 4 Gange aarlig og Moderkøerne mindst 1 Gang af en autoriseret Dyrlæge. — Disse Bestemmelser ere af overordentlig stor Betydning; er man ikke opmærksom paa dette Punkt, da er der jo netop gennem en Sammenslutning i Kvægsavlerforeninger ikke ringe Fare for, at Sundhedstilstanden bliver truet, endog i temmelig høj Grad. — Paa Grund af Kvægavlerforeningernes Betydning hører en Redegjørelse for det Standpunkt, vi i saa Henseende indtager, hjemme i den Oversigt, som Tidsskriftet aarlig giver sine Læsere over Husdyrbruget.

Hvor man har faaet oprettet Kvægavlerforeninger, er man glad ved dem, man venter sig en Del af deres Virksomhed. Der er jo Egne af Landet, hvor den Sag endnu er temmelig fremmed, saaledes for Jyllands Vedkommende Ribe-, Varde-, Herning- og Lemvigegnen samt en stor Del af Aalborg Amt. Paa Øerne staaer Fyn tilbage i saa Henseende, ligesaa Vestlolland, Ringstedegnen m. fl. Bornholm har ingen Kvægavlerforeninger.

Ifjor var Antallet af Kvægavlerforeninger i Jylland ca. 140 (142 Foreninger i Jylland have i Finantsaaret 1889—90 modtaget i Statsbidrag 13.090 Kr.). For Tiden er Antallet omkring 210. Efter de af Husdyrudvalget indhentede Oplysninger var der den 1ste September 1890 følgende:

I Randers Amt	67	Kvægavlerforeninger.
- Aarhus	— 38	—
- Viborg	— 30	—
- Vejle	— 19	—
- Hjørring	— 18	—
- Ribe	— 10	—
- Thisted	— 7	—
- Ringkjøbing	— 7	—
- Aalborg	— 3	—

Ialt 199 Kvægavlerforeninger,

hvoraf 168 under 8 Fællesledelser. Forrige Aar 4 Fællesledelser med 80 Foreninger. Efter indhentede Oplysninger fra Konsulenterne for Fællesledelserne omfattede disse d. 1. Januar 1891 tilsammen 183 Foreninger, fordelt som følger:

1. Randers Amtshusholdningsselskab har 87 Foreninger under sin Ledelse, hvoraf et mindre Antal i Viborg Amt, Resten i Randers Amt. Alle Foreningstyrene høre til den jydsk Race. Fællesledelsens Konsulent er Kommissionær Randrup-Møller.

2. Fællesledelsen for Gl. Skanderborg og den nordlige Del af Vejle Amt har inddraget under sig 28 Foreninger med 29 Tyre, hvoraf 25 af jydsk Race, 4 røde. Gaardejer A. Jensen, Haarby, er Fællesledelsens Konsulent eller »kreaturkyndige Mand«. Denne Fællesledelse spænder over et stort Omraade og omfatter følgende 5 Landboforeninger:

Thyrsting-Vrads Herreds Landboforening.

Vrads Herreds Landboforening.

Skanderborg Landboforening.

Horsens nye Landbrugsselskab.

Horsens Landbrugsforening.

Denne Fællesledelse er oprettet i 1890.

3. Aarhus Kredens Fællesledelse omfatter:

Aarhus Landboforening.

Høver og Omegns Landboforening.

Frijsenborg-Faurskov-Birks Landboforening.
 Landboforeningen ved Ny Solberg Kro.
 Odder ny Landboforening.
 Hads Herreds Landboforening.

Den tæller nu 17 Foreninger imod 11 forrige Aar.
 Alle Tyre af jydsk Race.

4. Silkeborg-Lysgaard-Hids Herreders Landbrugsforening har 16 Foreninger under sin Overledelse. Alle Tyre af jydsk Race. Foreningens Konsulent er Amdsraadsmedlem A. K. Sloth, Ravnholt.

5. Kolding Kredens Fællesledelse tæller nu 15 Foreninger med 13 røde Tyre, én jydsk og én af Kort-hornsrace. Den omfatter Kolding Omegns Landboforening, Kolding Herreds Landbrugsforening og Elbo Herreds Landboforening. Konsulent er Landbrugskandidat, Gaardejer Frederik Hansen, Askov.

6. Fællesledelsen for Kvægavlerforeninger i Vejle Amts nordre Kreds har 11 Foreninger under sin Styrelse med 8 røde Tyre og 3 jydsk. Ledelsen omfatter Vejle Amts Landboforening, Vejle Amts Vesteregns Landboforening og Børkop Omegns Landboforening. Konsulent: Dyrlæge Hutzen, Vejle.

7. Viborg Amts landøkonomiske Forening leder 6 Foreninger og

8. Salling Landboforening har mindst 3 Foreninger og har antaget Dyrlæge Kirkeby, Skive, til at lede og fremme denne Sag.

Fra Foreningen af jydsk Landboforeningers Husdyr-udvalg er der udsendt Cirkulære med Opfordring til de Landboforeninger, der endnu ikke have optaget Kvægavlerforeningssagen i deres Virksomhed, om fremtidig at gjøre dette. Den 1ste Septbr. 1890 fandtes i Jylland 20 Land-

boforeninger med 32 Kvægavlerforeninger, der da ikke havde taget Sagen op.

Paa Fyen og Lolland-Falster er Stillingen omtrent uforandret fra den ifjor omtalte.

Paa Sjælland findes nu efter indhentede Oplysninger 120 Kvægavlerforeninger, nemlig

1. Præstø Amt med 44 Foreninger. Samvirken af 8 Landboforeninger. Konsulent: Forpagter Friis, Lindersvold.

2. Frederiksborg Amt med 29 Foreninger (deraf 4 under Horns Herreds Landboforening). Konsulent: Forpagter Saxtorph, Sophiendal.

3. Sorø Amt med 21 Foreninger (deraf 3 under Ringstedegnens Landboforening). Konsulent: Landbrugskandidat L. Friis, Kjøbenhavn.

4. Gml. Roskilde Amt med 17 Foreninger. Konsulent: Landbrugskandidat Brinck-Lassen, Roskilde.

5. Holbæk Amt med 9 Kvægavlerforeninger.

I Holbæk Amt er der skeet den Forandring, at Institutionen »Holbæk Amts økonomiske Selskabs Kvægavlerforening« er opløst, og den gennem denne Forening stedfundne Udstationering af Tyre er ophørt. Der søges nu en Sammenslutning mellem samtlige Landboforeninger i Amtet om Kvægavlerforeningers Oprettelse.

Endelig er der paa Sjælland — efter Initiativ af Forpagter Friis, Lindersvold — gjort de indledende Skridt til at faa dannet et »Forbund af sjællandske Kvægavlerforeninger«, hvis Formaal skal være »at fremme Udviklingen af det røde danske Malkekvæg paa Sjælland, saa at det over hele Landsdelen bliver en ensartet og konstant Race«. Der skulde da dannes et Fællesraad bestaaende af samtlige Formænd og Konsulenter for Kvægavlerforeningerne i Sjællands Amter, der ved 1 à 2 Møder aarlig skulde prøve Forslag og udvekle Erfaringer angaaende de Forhold, der i særlig Grad berøre Foreningernes Interesse, f. Ex. angaaende Kvægets Sundhedstilstand m. m., Repræsentationen overfor det Of-

fentlige, Sikringen af at Erfaringer og Foranstaltninger, der fremkomme indenfor det enkelte Amts Omraade, blive bragte til andre Amtsforeningers Kundskab.

Den raske Udvikling af Kvægavlerforeninger har bevirket, at Efterspørgslen efter virkelig gode Tyre — fra gode Stammer — er bleven betydelig, og denne store Efterspørgsel efter det »gode« har selvfølgelig bevirket en Prisstigning. — Det er saaledes nu ikke længere sjælden, at gode Tyre betales med 6 à 700 Kroner. Der er endog til en Kvægavlerforening paa Sjælland kjøbt en 3 Aars Tyr, af den bekjendte »Holevstamme« paa Fyen, der blev betalt med 1000 Kroner. Størsteparten af de »gode« Tyre, som man seer paa vore Dyrskuer, er, naar Herregaardene undtages, i Hænderne paa Kvægavlerforeninger.

Som der allerede blev fremhævet ifjor have Kvægavlerforeningerne givet Dyrskuerne mere Interesse og Betydning — og det baade Statstyreskuerne og Landboforeningernes Dyrskuer. Det er jo i det Hele interessant og glædeligt at se, i hvilken Grad Husdyrloven af 1 April 1887 har bidraget til at sætte Liv i Arbejdet for vor Husdyravl.

Aarets store Begivenhed paa Dyrskuernes Omraade var det af de jyske Fællesforeninger i Aarhus d. 13de og 14de Juni afholdte Fællesskue. Ingensinde er der her i Landet paa et Brædt fremstillet en saa fortrinlig og talrig Samling jyske Dyr, baade Heste og Kvæg. Tilslutningen til Avlsdyrskuet var langt over Forventning, til Fedesket derimod betydelig mindre end tidligere. De 175 Tyre og de 42 Samlinger af Malkekvæg, og de 27 Tyre og 3 Samlinger af Kjødkvæg, der vare anmeldte, viste tilstrækkelig i hvilken Retning, at der er bleven arbejdet i de senere Aar. — En Overraskelse for mange var den forholdsvis betydelige Mængde »rødt dansk Kvæg«, der var mødt frem i Aarhus, nemlig 29 Tyre og 9 Samlinger. Den Fremgang, det »røde danske Kvæg« hidindtil har faaet i Jylland, er imidlertid kun glædelig, thi den er ikke skeet paa det jyske Kvægs Bekostning. Hvor man

har godt jydsk Kvæg, holder man med Rette fast paa dette. Det røde Kvæg er ifærd med at erobre den østlige Del af Ribe Amt, en stor Part af Vejle Amt og noget af Ringkjøbing Amt og fortrænger paa disse Egne Blandingskvæget; der findes i de nævnte Amter ca. 25 Kvægavlerforeninger med røde Tyre. — Det røde Kvæg, der var fremstillet i Aarhus, var efter Forholdene meget godt. I Finhed, ædelt Præg og Mælkeorganernes Udvikling kunde det ikke staa Maal med meget af Økvæget. Det røde Kvæg, man søger i Jylland, er en stærk, velbygget Ko med gode Mælkeorganer, nærmest den fynske eller nordslesvigske Type. — Elkenøretypen kan man ikke bruge.

For det jydsk Malkekvægs Vedkommende var der en fortrinlig Repræsentation af Tyre, ikke alene var der mange fremstillede, men Kvaliteten var gennemgaaende god: velformede, kraftig byggede, sunde Dyr — og med »Malkepræget« mere fremtrædende end nogensinde tidligere fremstillede; Fremgangen var ogsaa i Henseende til dette utvivlsom, omend »Jyderne« staa tilbage for Økvæget i saa Henseende.

De temmelig forskellige Forhold, der gjøre sig gjældende i Jylland baade med Hensyn til Naturforholdene og til den Brug, der gjøres af Kvæget paa de forskellige Egne, medfører betydelig Vanskelighed for at fremstille saa ensartet et Udvalg, som man kan paa Øerne. Vi mangle Stammer i Jylland, vi have tidligere lagt alt for lidt Vægt paa Tyrene, der er taget for lille Hensyn til deres Egenskaber, og det har skadet. Men det er ved at forandre sig — Ensartetheden er i Fremgang — dertil ville ogsaa Kvægavlerforeningerne bidrage.

I sin Helhed ere Bestræbelserne i Jylland gaaede ud paa at faa den jydsk Koes Malkeævne stærkere udviklet samtidig med at den kraftige Bygning, den sunde Konstitution, det gode jydsk Præg bibeholdes, og at der ikke er arbejdet omsonst paa denne Opgave, det viste Aarhus Skuet tydelig, men det viste jo ogsaa, at vi have meget at indhente endnu. De

højest præmierede Tyre af ældste Klasse vare meget gode Repræsentanter for Tyre af jydsk Malkekvæg; en Del fremstillede vare for grove; der er Forskjel paa en »grov« og en »kraftig« Bygning; at være »grov« er altid uheldigt, altid heldigt at være »kraftig«. Hvad der i Aarhus var udstillet af Køer stod ikke i Forhold til de udstillede Tyre, hverken med Hensyn til Antal eller Godhed. Det er besværligt at føre Samlinger til Dyrskuer, og Præmierne ere ogsaa for smaa; der løbes jo en ikke lille Risiko. Her var dog fortrinlige Repræsentanter; for de store Besætningers Vedkommende: Samlinger fra Borupgaard og Rydhauge, for de mindre Besætningers Vedkommende: fra Herskind og Krogsager. Det er jydsk Malkekvæg, som det fra disse Gaarde fremstillede, man ønsker.

Det jydsk Kjødkvæg indtog en beskeden Plads. Navnet »jydsk Kjødkvæg« er for saa vidt uheldigt, som der ikke i Jylland udfoldes nogen Virksomhed for Dannelse af en virkelig Kjødtype, og vi have heller ingen saadan. Det, der udstilles under Navn af jydsk Kjødkvæg, er et Kvægslag, hjemmehørende i Nordvest-Jylland, stærkere bygget, sværere, mere sluttet og med fyldigere Former, til Dels grovere og med mindre Malkepræg end det mere aabentbyggede, mindre og finere Kvæg i de Egne, hvor man alt for længere Tid tilbage har lagt Hovedvægten paa Mælken og mindre Vægt paa Opdrættet; det er værdifulde Kreaturer. Man disputere nu længe nok, om det ikke er forkert at holde paa den Slags Kreaturer, om det ikke var fordelagtigere at søge Malkeævnens udviklet mere ensidig, — de ere der nu en Gang, de fylde deres Plads godt, hvad enten vi saa ville sige, at det er en Melleform eller ej, det er paa sin Plads, det er nødvendigt, at det jydsk Kvæg bedømmes i 2 Grupper nu for Tiden. Navnet paa Grupperne er ved Siden heraf af mindre Betydning. Det jydsk Kvæg kan i Øjeblikket ikke paa vore Dyrskuer bedømmes under ét, uden at Dommen bliver vildledende istedetfor vejledende, og der vil, selv om man i Nordvest

Jylland gennem Udvalget vilde søge fremmet Malkeævnen i mere ensidig Retning, dog i en Del Aar vedblivende være en betydelig Forskjel mellem »Vestlandskvæget« og Kvæget i de andre Egne, bevirkende at en iværksat Bedømmelse af jydsk Kvæg i én Gruppe i flere Tilfælde vil kunne blive af tvivlsomt Værd. I det Hele og Store er der arbejdet paa at udvikle det jydsk Kvægs Malkeævne, og det er rigtigt. Navnlig med Hensyn til Udvalg af Tyre bør Kravene til mere ensidig Udvikling i Retning af udpræget Malkekvæg gjøre sig gjældende. Men vi trænge virkelig mange Steder her i Jylland til først og fremmest at faa Køer, der overhovedet kunne bestille noget, Køer med Trivelighed og Omsætningssevne. At skyde de Tyre ud paa vore Dyrskuer, der ikke ere stærkt udprægede i nogen Retning, men som ere velbyggede, trivelige og sunde Individider, det have vi ikke Raad til. Saadanne kunne gjøre og gjøre Gavn. De »grove« Tyre, ja dem søge vi at undgaa — selvfølgelig!

Kvæg af »fremmed Race« var i Aarhus mødt i et Antal svarende til tidligere Skuer, men kun fra ganske faa Udstillere. De fremstillede vare gode Dyr.

Fællesforeningerne havde ved Aarhus Skuet for første Gang foranstaltet, at Svinene kunde møde til Præmieæskning, en Foranstaltning, der var paa sin Plads, ifølge den Betydning vort Svinehold har. Der var ikke mange Svin fremstillede, kun anmeldt 26 Orner og 19 Søer, men Kvaliteten var meget god, et smukt Skue af gode Tillægs-svin. Hovedparten af de fremstillede Svin vare Blandinger af den store, hvide engelske Race (Large White Breed) med danske Svin af forbedret Landrace. Fra Grosserer Magnus Kjær, Holstebro, var der — paa Fedeskuet — fremstillet en Samling Slagterisvin af 1st Kl. Vare. En Del jydsk Slagterier havde skjænket 925 Kr. til Præmier.

For Hestenes Vedkommende kun dette, at de vare fyldig og fortrinlig repræsenterede. Jyderne arbejde med stor Energi paa Hesteavlens Forbedring. Dette var kjendeligt. Forøvrigt skal jeg for Hestenes Vedkommende henvise

til hvad der fra anden Haand i dette Hæfte af Tidsskriftet foreligger angaaende disse.

Alt i alt var Skuet i Aarhus til megen Ære for det jydse Husdyrbrug, det bar Vidne om ihærdigt Arbejde og Fremskridt, og det spaaede godt for Fremtiden.

Ligesom i 1889 er der i 1890 (8 Juli) i Randers afholdt et stort Dyrskue (omfattende de samme 4 Afdelinger som nævnt i Artiklen om Husdyrbruget i 1889) der baade i Størrelse og Godhed stod højt.

Blandt afholdte Statsstyreskuer i 1890 er her Anledning til at nævne Skuet for 1ste Distrikt (Sjælland) afholdt i Roskilde d. 15 og 16 Juli. Dette var baade med Hensyn til det fremstillede Antal Tyre og til disses Kvalitet særdeles godt. Der var anmeldt 120 Tyre, hvoraf kun faa udeblev. Skuet gav et meget tiltalende Billede i Øjeblikket af den sjællandske Kvægavl, der raader over en fyldig Stab af gode Handyr, hvoraf Størstedelen ere tillagt i Stiftet, 30 pCt. udenfor Stiftet. De to ældste Afdelinger: 4aarige Tyre og Tyre over 5 Aar vare fortrinlige; mindre tilfredsstillende vare 3 Aars Tyrene, hvorfor ej heller hverken 1. eller 2. Præmie uddeltes i denne Afdeling. Der har sikkert ikke tidligere her i Landet paa et Skue været fremstillet en saa god Samling røde Tyre, temmelig store, velbyggede Dyr med et gjennemgaaende godt Malkepræg. Det var en Fornøjelse at se de Fremskridt, der ere gjorte paa Sjælland i de senere Aar. Med Rette søger man paa Sjælland at udvikle en ret stor, kraftig og velbygget Malkeko med godt Malkepræg og vel udviklede Mælkeorganer. Angler-typen er man færdig med.

Angaaende Svineavl en da er Interessen for denne i de fleste Egne af Landet i Tiltagende. Bestræbelserne for at forbedre Avlen gaa navnlig ud paa at forskaffe sig bedre Orner — i mindre Grad Søer. — Dels er der her til Landet fra England indført en Del Orner og et mindre Antal Søer (Large White Breed), dels er der fra Holstebroegnen, der har en meget god Svinebestand, spredt en Del gode Tillægsdyr. Kammerjunkeren Tesdorpf til Ourup-

gaard har indført 10 engelske Orner, Holbæk og Slagelse Andelsslagterierne have indført adskillige Orner og Søer — og de fleste fra Sanders Spencer. — Dommen over disse lyder ikke ubetinget gunstig. En Del af disse Individer har viist sig mindre tilfredsstillende, dels med Hensyn til Sundhedstilstanden, dels med Hensyn til Frugtbarhedsforholdene. Det er klart, at det har sine Vanskeligheder at aklimatisere de engelske Svin her hjemme, og at de kræve en omhyggeligere Røgt og Pleje end vore stedvante Svineslag. — Hvormeget det ugunstige Resultat, man tildels har havt med de indførte engelske Svin, skyldes en forsømmelig Behandling, eller det skyldes, at vedkommende Dyr alt fra Hjemstavnen har havt Sygdomsspirer i sig, er ikke godt at sige. I hvert Tilfælde pege de gjorte Forsøg paa Nødvendigheden af i Fremtiden at have Opmærksomheden skarpt rettet paa de to nævnte Puncter. Indtil videre gives ingen Tilladelse til at indføre Svin her til Landet fra England. — Fra Vendsyssel berettes, at man søger at skaffe sig gode Orner, men ikke engelske. — Svineavlsforeninger ere oprettede, men have endnu ingen videre Udbredelse. Der findes nogle i Jylland, enkelte paa Sjælland. Flere Steder slaaer man sig sammen om Indkjøb af gode Orner. Som vi alt har berørt paa et tidligere Sted, er der en Del Vaklen i Svineavlen med Hensyn til hvilken Slags Svin, der er fordelagtigst at arbejde med — og det hæmmer Fremskridtene.

I Landbrugspressen har man i det forløbne Aar hyppig drøftet Spørgsmaal vedrørende Husdyrbruget, saaledes angaaende Fodringsspørgsmaalet, Pointssystemets Brugbarhed og Bedømmelsen paa Dyrskuerne af jydsk Tyre. Skarpe, om ikke altid i samme Grad vægtige Udtalelser ere faldne i disse Ordskifter, som vi ikke nærmere skulle

komme ind paa, men blot minde om. Sikkert har Ordskiftet dog været oplysende og klarende.

Der er i Aarets Løb af afdøde Docent Fjord afgivet 2 meget omfattende, betydelige og belærende Beretninger om den under hans Ledelse udførte Forsøgsvirksomhed. Den ene Beretning omfatter Fodringsforsøg med Svin angaaende Foderværdien af Majs og fine Rugklid, Runkelroer og kogte Kartofler, samt Forsøg med forskellige Racers Trivelighed. Den anden Beretning omfatter Fodringsforsøg med Malkekøer angaaende Foderværdien af Roer sammenlignet med Korn, en Fortsættelse af forrige Aars Forsøg. Forsøgenes Resultater ville være Tidsskriftets Læsere bekendt.

Aaret 1890 har berøvet det danske Husdyrbrug to Mænd, der hver i sin Retning vare nøje knyttede til dette, og hvis Bortgang derfor har frembragt betydelige Savn. Disse to Mænd ere Gaardejer Jens Hansen, Hølev, og Etatsraad Hvass, Rolighed. Jens Hansen var med Rette anerkjendt som en af vore kyndigste og dygtigste Opdrættere, hans Navn er derfor kjendt i vide Kredse. Etatsraad Hvass har i høj Grad gjort sig fortjent som den energiske og dygtige Forkæmper for Kvægavlerforeningssagen i Jylland.

Sundhedstilstanden blandt vore Husdyr har i det forløbne Aar været jævn god og ikke frembudt noget usædvanligt i sin Almindelighed. Blandt Kvæget synes Tuberkulosen at tiltage paa visse Egne. Det skal dog bemærkes, at der nu gjøres en Del for at mindske dens ødelæggende Hærgen; dels er det nu — i alt Fald i Jylland — ikke ualmindeligt, at Kvægavlerforeningerne lade deres Tyre syne og undersøge flere Gange aarlig. Udenfor Kvægavlerforeningerne lader man ogsaa aarlig foretage Undersøgelse ved Dyr læge af Kvægbesætningerne; der er flere Exempler paa, at samtlige Besætninger, fra hvilke der leveres Mælk til Andelsmejerier, blive undersøgte.

Kastning har som sædvanlig optraadt meget, men i højest forskjellig Grad paa de forskjellige Egne, snart i Tiltagende, snart i Aftagende. Fra Jylland meldes om hyppigere Kastning i Hads Herred ved Kjellerup, Sydvest for Randers og i Askov Egnen. Paa Øerne synes den at være i Tiltagende i Middelfart Egnen, N. O. Fyen og S. Fyen, Vordingborg og Vestlolland. Det er en ikke ualmindelig Erfaring, at ved Selvtillæg mindskes Faren for Kastning. Landmændenes Meninger om i hvilke Besætninger, store eller smaa, Kastning angriber det forholdsvis største Antal Individuer, ere hinanden stik modsatte. Det er en mystisk Sygdom. Vi bør i alt Fald i mange Tilfælde, betragte den som en smitsom Sygdom og handle derefter.

Kalvedødelighed har paa visse Egne været slem, saaledes ved Aalborg, i Vendsyssel, ved Kolind Sund, i Hads Herred, paa Langeland, ved Faxe-Rønnede og paa Bornholm. Mange Midler prøves imod denne. Et virksomt Middel er at fjerne Koen en Tid før Kælvingen fra sin Baas, isolere den i en Box lade den kæve der, og lade Kalven gaa hos Moderen og patte hende nogle Dage. Renlighed med Drikke, Desinfektion og omhyggelig Behandling i det Hele taget er meget at anbefale. I Kallundborg Egnen har der været en Del ondartede Tilfælde af Mælkefeber, Yverbetændelse og Børbetændelse. Tilfælde af Kælvningsfeber have ikke været ualmindelige, men ret milde i deres Forløb.

Blandt Svinene er der hyppigt klaget over »Stivsyge«. Et enkelt Udbrud af Svinedifteritis er forekommet i Tømmerup ved Kallundborg, og Dødelighed blandt Grise i 8—10 Ugers Alderen har optraadt en Del paa Lolland.

At skaffe vore Husdyr gode hygiejniske Forhold er en Foranstaltning, der bør iværksættes jævnsides med Arbejdet for en rationel Avl og Brug.